

WILLIAM SHAKESPEARE

**ROMEO
AND JULIA**

KRAJOVÉ DIVADLO V NITRE
vyznamenané „Za vynikajúcu prácu“
a „Za zásluhy o výstavbu“

29. SEZÓNA

211. PREMIÉRA

WILLIAM SHAKESPEARE

Romeo a Júlia

Tragédia v piatich dejstvách, 24 obrazoch

Preložil Jozef K o t

Réžia Miloš HYNŠT a. h.

Scéna FRANTIŠEK PERGER

Kostýmy EUBICA OBUCHOVÁ

Hudba Zdeněk Pololánik a. h.

Pohybová spolupráca Helena Krošláková-Lindtnerová a. h.

Šerm Ing. Peter Koza

Asistent réžie Zoltán Hlaváč.

PREMIÉRA 16. MARCA 1979

Riaditeľ: zasl. umelec Viliam Polónyi

Ved. um. súboru: Hilda Augustovičová

Dramaturgička: Darina Kárová

Shakespeare, nudíš ma!

Odpusť mi to, Ty, ktorý si „ingenio Pyllium, genio Sokratem, arte Maronem“. Ale pri Tvojich predstaveniach sa nemôžem dočkať konca. Sľúbil si v prológu k Romeovi a Júlii „... dve hodiny vám chceme hrať“. Oni Ťa však hrajú tri hodiny, ba aj viac! Dĺžkou trvania chcú z Teba urobiť monument, keď to už ináč nevedia. Snobi na javisku sa tvária, že hrajú veľké divadlo a snobi v hľadisku premáhajú zívanie, pretože to k Tebe, Veľký William, akosi nepristane. Obohrali Ťa, ošúchali a ja teraz neviem, či si taký veľký a my sme Ťa nedorástli, alebo si len nafúknutá modla. A nepáčiš sa ani Tolstému, Voltairovi, Shawovi, T. E. Elliotovi. Aj Lunačarskij mal voči Tebe výhrady. A Brecht Ťa nikdy nerežiroval, ani Mejerhold, ani Honzl. Avantgarda Ťa obišla a oficiálne divadlo Ťa pokazilo. Je obdivuhodné, že aj napriek tomu žiješ.

Shakespeare—Shaw, alebo Druhá renesancia.

Renesancia bola epochou, ktorá sa po období kresťanského stredoveku, zahľadeného do posmrtného života a k hodnotám nadpozemským, inšpirovala antickými ideálmi rovnováhy tela a duše. Po asketických Iudoch stredoveku zaľudnili svet titani a obri, ako ich namaľoval na strop Sixtinskej kaplnky Michelangelo. Silní jedinci hýbali svetom, zatiaľčo v stredoveku ním manipulovali spoločenské sily. Dnes je to ako v stredoveku a nie ako v renesancii. Dnes nemôže ísť o renesanciu antiky, ale o renesanciu gotiky. Prežívame obdobie Druhej renesancie a tej je Shakespeare cudzí.

Shakespeare—Dürrenmatt, alebo Zánik tragédie.

V druhej polovici 20. storočia nemôže vo svete existovať žáner tragédie, pretože neexistujú osudové nešťastia, ale len trápne maléry (autohavárie, mimovoľne stlačený gombík odpaľovacej rampy atómovej bomby...), neexistujú hrdinovia v antickom či renesančnom slova zmysle, ale len ich hrdinstva zbavení dvojníci. Sir Robert Falcon Scott zomrie, drkotajúc zubami, v chladničke, miesto toho, aby s vysoko pozdvihnutou hlavou čelil víchrom na Južnom póle, Romulus Veľký chová sliepky namiesto toho, aby bránil barbarmi napadnutý Rím a poloboh Herkules odpratáva hnoj z Elidy. Darmo je! Náhody tvoria Iudské osudy, náhody, akou bola aj tá, keď františkánsky mních nedoručil Romeovi osudovo dôležitý list. Moderným žánrom je čierna groteska; nemožno iné, ako sa smiať. Tragédií odzvonili.

Kádrový posudok na Williama Shakespeara.

Narodil sa 23. IV. 1564 v Anglicku v Stratforde nad Avonom. Otec bol garbiar, rukavičkár a radný pán, matka, dcéra statkára. Z ôsmich detí bol William tretí. V Stratforde navštevoval základnú latinskú školu a to je jeho jediné vzdelanie. Vo svojich osemnástich rokoch

sa oženil so sedliackou dcérou Annou Hathawayovou, ktorá bola od neho o osem rokov staršia a mal s ňou tri deti. Čoskoro však rodinu opustil a ušiel do Londýna, kde prežil takmer celý svoj život, venujúc sa pochybnému zamestnaniu herca, dramatika, podielníka divadelnej spoločnosti. Rodinu navštevoval veľmi zriedkavo. Nenájdeme však žiadne doklady o tom, že by bol žil neusporiadaným a pohoršujúcim životom, ako by sa od človeka, upísaného divadlu, dalo čakať.

Shakespeare bol človek nevzdelaný. Tým sa odlišoval od svojich literárnych súcontníkov, ktorí takmer všetci mali univerzitné vzdelanie. V čase, keď bolo samozrejmé hovoriť tromi či štyrmi rečami, Shakespeare „vedel trošku po latinsky a ešte menej po grécky“, ako o tom hovorí jeho kolega Ben Jonson. V čase, keď sa objavovali nové kontinenty, Shakespeare, občan ostrovnej ríše, nikdy nevidel more. Mýlil sa v zemepise, nevedel dejespis. Neospieval svoju veľkú súčasnosť, alžbetínske reformy, svetodejné víťazstvo nad Neporaziteľným loďstvom španielskeho Filipa II., objavovanie nových kontinentov.

Politický profil Williama Shakespeara je problematický. V celom jeho rozsiahlom diele niet jediného príkladu kritického zobrazenia cirkvi, ktorá i v Anglicku, ako štátna anglikánska cirkev, bola ekonomicky i ideologicky najsilnejším feudálom a hrala regresívnu spoločenskú úlohu. Neodsúdil ani jedného šľachtica a keď sa o to pokúsil, vyšla mu z toho sympatická postava tučného rytiera Falstaffa. Londýnski puritánski mešťania mu určite svojim odmietavým, tvrdohlavým postojom k divadlu išli na nervy a aj napriek tomu vrcholom Shakespearovej kritiky k nim je bezzubé zobrazenie postavy londýnskeho richtára v Richardovi III. a tak troška Malvolia vo Večeri trojkráľovom. A nemýľme sa: slabošskí alebo krutí králi, ako ich Shakespeare vykreslil v niektorých svojich „históriách“, nie sú kritikou kráľovskej moci, ale oslavou súdobej vládkyne Anglicka Alžbety Thudorovej, ktorej predkovia dobyli trón práve v bojoch s kritizovanými kráľmi z rodov York, Lancaster a Plantagenet. Iba v jednom prípade si Shakespearova kritika nezakryla ústa a to vtedy, keď išlo o zobrazenie ľudových más, ľudového revolučného hnutia. Tak napríklad: účastníci povstania Jacka Cada z roku 1450 v II. diele Henricha VI. sú zobrazení ako huf smiešnohrdinských malých ľudí, ako dav bez chrbtovej kosti, kam vietor — tam plášť. A to v čase, keď v despotickom Španielsku Lope de Vega píše Fuente Ovejunu, hru o hrdinskom boji prostého sedliackeho ľudu proti zvládnutému mocného šľachtica.

William Shakespeare napísal 36 hier (o ich skutočnom autorovi sú dodnes spory), dve epické básne a 154 sonetov.

William Shakespeare sa stal boháčom. V Stratforde si kúpil nový dom a k tomu desiatky hektárov pozemkov, držbu statkov s ďalším pozemkom, výnos dávok z obilia, vlny, oviec a poplatkov, dom v Londýne a šľachtický erb. Vo svojich 49 rokoch opustil divadlo a vrátil sa do Stratfordu, kde po troch rokoch, práve na svoje naro-

deniny, 23. IV. 1616 — zomrel. V testamente pamätal na svoj majetok, na svoje literárne dielo zabudol. Pochovaný bol v miestnom kostole, kde mu postavili honosný náhrobok. Shakespearov francúzsky pendant z ďalšej generácie, J. B. P. Molière, zomrel na javisku a bol zahrabaný v neposvätenej zemi za múrom cintorína.

Shakespeare bol človek opatrný, konzervatívny, skôr prikyvujúci ako revolučný. Svoje dielo začal s renesančným optimizmom a skončil ho v rezignácii. Osudový cyklus generácií.

SLOVO ZA SHAKESPEARA

Shakespeare, nudiš ma ...

Ale je to Tvoja vina?

Ty a Tvoje postavy ste žili plnokrvným renesančným životom, hral si so svojimi kolegami divadlo na čerstvom vzduchu, pod božím slniečkom, chvejivý hlas trúbky zvolával divákov na začiatok predstavenia a doprevádzal aj vojnové bitky. Oni však na Teba svietia čiernym svetlom, dymia kadidlom, vyhrávajú chrámovými organmi a dvíhajú Ťa k bohu tam, kde si tak nádherne pozemský. Hrajú Ťa goticky zatiaľ čo Ty si renesančný. Vyjú, tyjú, pretvarujú sa a šaškujú, Tvoju hýrivú zásobu slov premieňajú na uvravenú prázdnotu, v aranžovaných sprievodoch pri svite sviec kráčajú s Tebou do ...

Brecht Ťa nikdy nerežiroval, ani Mejerchoľd, ani Honzl ...

Pravdepodobne len výnimočné osobnosti majú právo vyvodíť dôsledky z poznania, že Ťa nedorástli. My ostatní Ťa hravo zvládneme ľavou rukou. J. W. Goethe varoval: „Tvorivá povaha smie čítať za rok len jedno Shakespearovo dielo, ak sa ním nechce zničiť“. Puškin sa priznal: „Aký človek je ten Shakespeare? Nemôžem sa z neho spamätať!“ Gustáv Flaubert zvolal: „Zošaliam z toho chlapa!“ A „v anglických ústavoch pre choromyseľných tvorili pred vojnou druhú najväčšiu skupinu, hneď po náboženských maniakoch ľudia, ktorí prišli o rozum, premýšľajúc o Shakespearovi.“ (A. Přidal: „Dvojí majestát.“) Buďme pokojní! Nám takéto nebezpečenstvo nehrozí!

Ani renesancia gotiky neodcudzila Shakespeara dnešku.

Ide vôbec o renesanciu? Nie je to náhodou neustále pochovávanie hodnôt ako ich stáročia prinášali triedne rozdelenému ľudstvu? Nekonečné reinkarnácie, refunebácie, remortizácie a nijaká renesancia? Shakespeare však nemusí byť znovubrodzovaný, pretože nikdy nezomrel! A nemôže byť ani znovausmrtený, pretože je nesmrteľný! To nie je konštatovanie metafyzické ale realistické. Shakespeare jednoducho žije! Jeho dielo ne-

odumrelo so spoločenskou základňou v ktorej a z ktorej sa zrodilo a ako každé skutočné umelecké dielo je schopné rezonovať s rôznymi epochami — teda aj s dneškom.

Dodatok ku kádrovému posudku na Williama Shakespeara.

Dodávam, že William Shakespeare vedel po francúzsky; býval v Londýne u francúzskeho parochniara Christophera Mountjoya a vedel vraj aj po taliansky a vôbec, bol to človek vysoko vzdelaný. Stratfordská základná škola, ktorú absolvoval, bola jednou z najlepších v Anglicku. A za svojou rodinou chodieval často, nie zriedka. A jeho otec bol hrdina, ktorý radšej zaplatil pokutu, než aby šiel na povinné anglikánske bohoslužby. Aj toto všetko sa možno dočítať v prísne vedeckých prameňoch, ktoré sa však v niečom, napodiv, zhodujú: že Shakespeare necestoval. A tak nám zostáva iba doložiť, že na jednej ceste prešiel Shakespeare predsa len veľký kus vzdialenosti: na ceste do vnútra človeka a spoločnosti. A to je väčšia vzdialenosť ako do Ameriky, pretože mikrokozmos človeka je nekonečný.

Shakespearovo dielo je objektívnym obrazom doby prvotnej akumulácie kapitálu v Anglicku v 15. a 16. storočí.

ROMEO A JÚLIA

Kto je vinný?

Rozvadené rody. Feudálne spoločenské vzťahy, ktoré bránia láske Romea a Júlie. „Na vysokom stupni stoja Romeo a Júlia, objímajú sa a ich jagavé oči s úsmevom sa dívajú priamo do hľadiska, ktoré reaguje búrlivými ováciami.“ (Takto popisuje záver tbiliskej inscenácie Romea a Júlie J. Juzovskij.)

Romeo a Júlia sú vinní. Ich láska je unáhlená, nepožehnaná súhlasom rodičov. Milenci sa po prvý raz videli v nedeľu a v pondelok už uzavreli manželstvo. Kde je tu záruka, že neskončí Júlia podobne ako Rozalína? Láska Romea a Júlie je bez minulosti a budúcnosti. „Žiada len dnešný deň, ten však chce celý, neskrátený.“ Je to „menlivý plameň medzi dvojitou temnotou, najstrašnejšie zemetrasenie mysle.“ (H. Heine.) „Zachoval som príbeh pre budúce pokolenia, aby sa mladí ľudia naučili skromne žiť a nesprávali sa šialene a bez rozvahy“ — hovorí Matteo Bandello, ktorého novela o veronských milencoch bola jedným z prameňov shakespearovskej tragédie.

Boh je vinný. Zvrchol dobré zámery ľudí v tragický opak. Brat Vavrinec chcel zmieriť Montekov a Kapuletov a miesto toho spôsobil smrť ich detí. Je to smrť vykupujúca alebo zbytočná, vzhľadom k teatrálnosti záverečného gesta zmierenia? Romeo sa chcel zbatať s čerstvo spriazneným Tybaltom a miesto toho ho zabije. Dojka sa chcela dožiť Júliinej svadby a dočkala sa jej smrti. Podobne aj Júliini rodičia. Paris miesto k oltáru vyprevádza svoju milú do hrobu.

N á h o d a. Negramotný sluha, roznášajúci pozvánky na ples, požiadal o prečítanie zoznamu mien práve Romea. Posol so správou pre Romea nedošiel. Júlia sa prebudila v hrobke o minútku neskôr.

R a s a, románska rasa zapríčinila tragédiu. „Vyššej germánskej rase je nízka forma telesnosti a zmyselná podstata milovania bez vyšších duševných záujmov cudzia.“ (Edvard von Hartmann.) Germánsky nadčlovek je imúnny voči citovému poblúzneniu a plodí deti uvedomelo a hrdo, vykonávajúc tak službu vlasti.

Kto je vinný?

S h a k e s p e a r e !

Nezjednodušil nám to na jednu dobre stráviteľnú tézu a dal podklad i k takým nezmyselným výkladom, ako je Hartmannovo rasistické tvrdenie.

V Čapkovom apokryfe si Júlia vezme Parisa, povije mu osem detí a basta.

Kto je kladný hrdina?

Romeo? Júlia? Romeo a Júlia?

Paris! Miluje Júliu. Je to Romeo bez Romeových citových krajností. Vie sa ovládať. Poslúchne mienku rodičov. Je bohatý s dokonalým vystupovaním, šlachetný, vzdelaný. „To je ten správny, najsprávnejší muž, bezchybný...“ voskový panák, hovorí o ňom s nadšením Júliina dojka.

Knieža Eskalus. Imponujúci zástanca nového veku, novej spravodlivosti, prekonávajúci feudálnu roztrieštenosť kniežat a kniežatok, monumentálny predstaviteľ toho, čomu sa hovorí ustanovenie renesancie. Takto vyložil hru režisér Popov „urobiac z Eskala kompozičné a ideové centrum predstavenia“. (J. Juzovskij).

Dojka. „... predstaviteľka vykorisťovaného ľudu!“ (Čas. Divadlo.) Zdravý, ľudový rozum.

Eud. Záruka dejín. Vrhne sa na Montekov a Kapuletov ako tretia sila, volajúc: „Len palicami do nich! Mláťte ich, či je Montek a či Kapulet!“ Ale dohovorte sa, páni prekladatelia, či to skutočne kričí ľud, alebo Dôstojník kniežacej stráže!?

Brat Vavrinec. Je múdry, láskavý, pomáha druhým.

Merkucio, „predstaviteľ svetlého, životodarného začiatku“, zatiaľ čo Tybalt je „zlovestný, surový duch stredoveku, zúrivo sa brániaci odchodu z historickej scény.“ (Popov)

Vetci mladí sú „predstaviteľia nastupujúcej triedy... priame protiklady nášho meštiaka... V správnom zobrazení týchto typov na javisku je veľká pomoc v boji proti polovičatosti, opatrníctvu, ‚kondelíkovštine‘...“ (J. Pokorný, čas. Divadlo). Alebo naopak? „Je treba sa im pozrieť na zúbky... Sú to bohatí synáčikovia, ktorí nemajú inú prácu ako užívať rozkoše, zvädzať slečny..., robiť výtržnosti, behať celý deň po Verone s vytaseným kordom..., elegantná smotánka, fičúri, ktorí zmlátia človeka preto, že zakašľal a zobudil im psíčka... Zlatá mládež...“ (Čas. Divadlo).

Všetko už tu bolo. A všetko zapríčinil z á p o r n ý h r d i n a — Wiliam Shakespeare.

Čo je láska?

- To, čo cíti Romeo k Rozalíne?
- To, čo sa vyvinie medzi ním a Romeom?
- To, ako sa prejavuje u Parisa?
- To, ako o nej hovorí Dojka a Merkucio?
- To, ako žijú manželka Kapuletová?

Shakespeare sa nedá spútať regulami.

On pôsobí svojím úhrnom a nie vyčlenenou jednotlivosťou. Shakespeare je súhrn múdrosti sveta. Žiadna z jeho postáv nehovorí jeho ústami. Zvolá: „Aké majstrovské dielo je človek!“, aby si v zápätí zahorekoval: „A predsa, čím je pre mňa táto umocnina prachu?“ — Napíše hymnus o veľkej láske Romea a Júlie, aby tú istú tému zosmiešnil v remeselníckych scénach Pyrama a Thisbe v Sne noci svätéhojanskej.

Shakespeareovu objektivitu nemožno zredukovať na úžitkové politikum. Shakespeare nedopustil, aby idea premohla hmotu a Marx sa k nemu priklonil, keď žiadal, aby sa písalo „shakespeareovsky“ a nie „schillerovsky“. „Postavy nemôžu byť zmenené na obyčajné hlásne trúby ducha doby!“ (Marx a Engels, O umení.) „O Shakespeareovi nemožno hovoriť, že pripúšťal životnú pravdu len v hraniciach v akých sa pohybovala jeho sympatia alebo antipatia. On jediný vo svetovej literatúre dovolil životu, aby sa prejavil, neobávajúc sa, že to naruší jeho „plány“. A my musíme nasledovať Shakespeara v tom, že život v jeho dielach necháme zaznieť plným hlasom.“ (J. Juzovskij)

Shakespeare je mnohovrstevnatý.

V žiadnom autorovi sa nedá toľko vyčiarknuť ako v Shakespeareovi. Dojka nemusí vysloviť svoje ponaučenie dospievajúcim dievčatám, či majú padať na nos, alebo horeznak. Merkucio nemusí plytvať svojou duchaplnosťou v árii o kráľovnej Mab. Scény sluhov (príprava na svadbu) nemusia zdržiavať záverečný spád udalostí, atď. Ale keď tam nebudú tieto alebo iné scény, bude to ešte Shakespeare? Nenarušíme ich vyčiarknutím zákony kontrastu a kontrapunktickej polyfónie? V Shakespeareovi ani tak nezáleží na prečistení príbehu, ako skôr na celkovej skladbe. Striedanie tragiky s komikou, lyriky s politikou, temperamentu s intimitou, čistej lásky s láskou necudnou, striedanie verša a prózy, rýmovaného verša s nerýmovaným, svetla a tmy, v ktorom intervale sa realizuje všetka básnická obraznosť hry — to je Shakespeare. Nie anticky koncízny, nie goticky odriekavý a už vôbec nie klasicisticky zreglementovaný. Shakespeare je renesančný obor, robustný, rozkošatený, hýrivý!

Shakespeareov sloh a sila jeho umenia.

Shakespeareov sloh trpí defektom z nadvýroby. Medzi vetným podmetom a prísudkom ležia celé minové polia

metafor, ktoré vybuchujú. Potkynajúci sa hrot básnikovho pera nestačí nezadržiteľnému rozletu básnikovho ducha, ktorý sa nikdy nevracal tam, kde už raz bol. A tak sa stane, že s Romeom do hrobky vstúpi dojkin sluha Peter namiesto Romeovho sluhu Baltazára. Poplietol si mená! Brat Vavrinec hreší Romea, že „prekli- na svoj zrod, zem i nebesia“. Romeo však nič takého nehovorí. V Shakespearovi! Hovorí to v Brookovej básni, ktorá bola Shakespearovi základnou predlohou. V Richardovi III. pošle Catesba do Norfolku a zabudnúť na to, nechá ho v zápätí priniesť správu o zajatí vojvodcu z Buckinghamu . . .

Avšak, čo to znamená v porovnaní s géniom, ktorý spôsobil, že vo Verone dodnes ukazujú turistom hrobku slávnych milencov, ktorí neexistovali, ba aj balkón na ktorom sa milovali. Richard III. aj naďalej zostane veľkým darebákom pred tvárou sveta, keď to tak Shakespeare chcel a nič nezmôžu ani ospravedlňujúce tendencie niektorých historikov. Sila Shakespearovho umenia je väčšia ako sila skutočnosti.

Shakespeareov slovník má vraj 15 000 slov, Miltonov len 8000. Pleonastická nadvýroba, rýchly kmitočet predstáv, nezadržateľnosť invencie — to je Shakespeare. „Sladkou labuťou avonskou“ ho nazvali tí, ktorí si vysoko cenili jeho poéziu. Shakespeare — dramatik je však skôr trpkým, rozbesneným káčerom na Temži. Loví kadejaké kriminalisticky senzačné alebo ináč atraktívne sústa, ktoré potom z neho vychádzajú v podobe krvavých tragédií alebo pozemsky robustných veselohier.

Shakespeareovo divadlo je antiiluzívne.

Hralo sa pri dennom svetle. Romeo a Júlia sa hádali, či to spieva slávik, pevec noci, alebo škovránok, zvestovateľ rána a pritom na nich i na divákov pieklo odpoľudňajúce slnko, alebo sa liala leja. Ženské úlohy hrali muži, hovorilo sa vo veršoch, obecenstvo počas predstavenia popíjalo, fajčilo, močilo do sudov, ktorých zápach bol zmierňovaný dymom z páleného jalovca . . . A dekorácie neboli . . . Achjááá! To sa vtedy hercom prežívalo! A v postavách sluhov, hrobárov (Hamlet), alebo vrahov (Richard III.) vystupovali klauni . . . A hralo sa divadlo v divadle: v Hamletovi, v Sne noci svätôjánskej, v Skrotení, v Richardovi . . . A psychológia bola zhustená a ukazovala sa vo výsledkoch a nie v procesoch . . . A prvky epického divadla (Chorus) . . . A preslovy do publika . . . A skvosty poézie . . .

„Príď, dobrá noc, ty čierna, chmúrna noc:

Romea pošli! A keď umrie raz,

rozkrájaj si ho na drobnúčkú hviezdy:

ním nebo takou krásou zažiari,

že každý bude uctievať len noc

a ligot slnka stratí na cene . . .“

„pojd', dívko má, projdem Boubín,

tam se náherne spí a dobře jí . . .“

Pardon, to už nie je Shakespeare!

Z HISTÓRIE INSCENOVANIA SHAKESPEARA:

Pôvodný, alžbetínsky Shakespeare bol počas stáročí vysvetľovaný rôznymi spôsobmi.

Deformácia literárna.

Shakespeare bol upravovaný, prepisovaný a vylepšovaný podľa zásady: „Hoc prvé škie pisané — sú Shakespeareove, no všetky miesta majstrovské v tej hre — sú nové.“ (Prológ k Lansdownovmu Kupcovi benátskemu.)

Deformácia režisárska a výtvarnícka,

urobila zo Shakespeara výbornú zámienku na uplatnenie živých obrazov so stovkami účinkujúcich a pre efektné zázraky javiskovej techniky, tanec a spev. Nejednen divadelný riaditeľ bol takto Shakespeareom zruinovaný. Bolo to akési zoperetnenie Shakespeara, ktoré trvá dodnes v podobe jeho muzikalizovania.

Epidémia historická a zemepisné presnosti,

v „domýšľaní“ Shakespeara spôsobila, že „Meiningenski do najmenších podrobností popísali staroveký Rím, ale unikol im Július Caesar“, ako napísal ruský klasik A. N. Ostrovskij. A naopak:

Anachronické zosúčastnenie Shakespeara

priviedlo na javisko Hamleta vo fraku a Romea s jeho priateľmi v džínsach. V shakespeareovej dobe sa predsa historické hry tiež hrali v súdobých kostýmoch. Shakespeare skoncentroval dej Romea a Júlie do šiestich dní. V šiestich dňoch sa ľudia zamilujú, zosobášia, odídu do vyhnanstva a znova sa z neho vrátia, pozabíjajú sa v súbojoch a v samovraždách, nemajúc pritom čas ani na spánok. A všetko pekne tvárou k tvári, z očí do očí! A čože takí džínsovi ľudia?! Protikladom a nie podobou súzvučí renesančný človek s dneškom!

Deformácia „realizmom“

sa viaže najviac k dnešku a usiluje sa vytvárať ilúzie skutočnosti tam, kde ide o divadlo. Duchu shakespeareovho divadla je najvzdialenejšia.

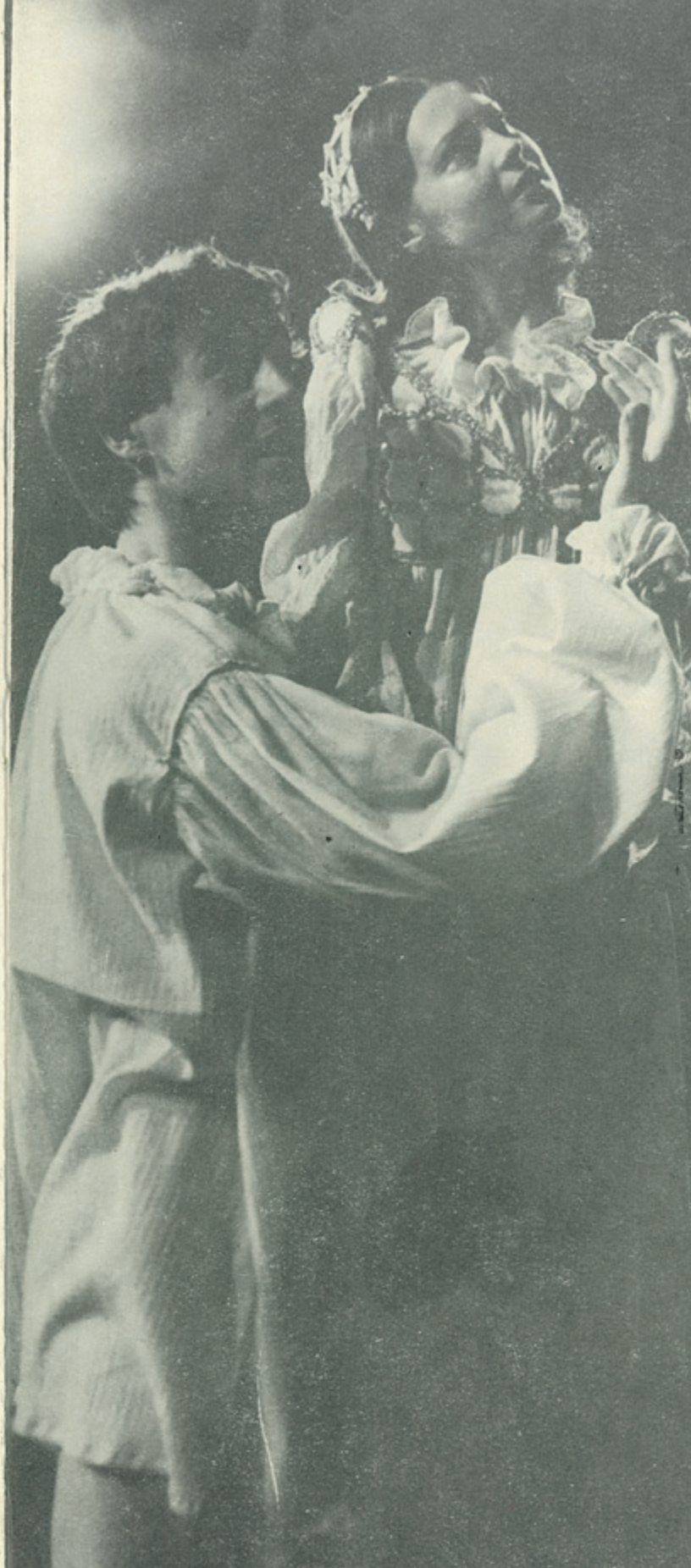
(Diskrétny návod na používanie — zvonka: Hrajte Shakespeara rýchle! V Shakespeareovi rýchlosť nie je technický pojem, ale idea!)

Všetky tieto a mnohé iné deformácie Shakespeara v plnom zdraví prežil. Prežije aj

Náš dnešný prístup,

ktorý je návratom k pôvodnému, oprostenému alžbetínskemu Shakespeareovi v podmienkach kukátkového divadla, ktoré máme k dispozícii. Proste: balkónové scény bez balkóna...

Miloš Hynšt
Preložil Ján Laca

Osoby a obsadenie

ESKALUS	RUDOLF KRAUS
PARIS	FRANTIŠEK JAVORSKÝ
MONTEK	ANDREJ RIMKO
	zasl umelec
KAPULET	JOZEF DÓCZY
ROMEO	JÁN GREŠŠO
MERKUCIO	MARIÁN SLOVÁK
BENVOLIO	VLADIMÍR BARTOŇ
TYBALT	ANTON ŽIVČIC
BRAT VAVRINEC	DUŠAN LENCI
BRAT JÁN	ZOLTÁN HLAVÁČ
BALTAZÁR	JÁN KUSENDA
LEKÁRNIK	ONDREJ RAJNIAK
SAMSON	JOZEF BEDNÁRIK
GREGOR	MILAN KIŠ
DŮSTOJNÍK	ERNEST ŠMIGURA
PANI MONTEKOVÁ	ŽOFIA MARTIŠOVÁ
PANI KAPULETOVÁ	ADELA GÁBOROVÁ
JÚLIA	ANNA MALOVÁ
JÚLIINA DOJKA	BOŽENA SLABEJOVÁ
HUDOBNÍK	FRANTIŠEK RONEC ext.
CHORUS	JÁN KOVÁČIK
OBČANIA, SLUHOVIA A HOSTIA NA PLESE	EXTERNÍ SPOLUPRACOVNÍCI

Predstavenie vedie Mária Oravcová

Text sleduje Margita Hlavatovičová

Reprodukcia hudby a zvukov Jiří Bárta a Mária Oravcová

Svetlá Bernard Šiška

Javiskový majster Vojtech Ploščinský

Scénu, kostýmy a parochne vyhotovili dielne KDN pod vedením Jána Breču

PÄTNÁŠTMINÚTOVÁ PRESTÁVKA PO 12. OBRAZE.

U p l y n u l e š t e l e n r o k . . .

Keď sa uvažovalo o uzavretí patronátnej zmluvy medzi KDN a n. p. Duslo Šaľa, mnohí sa pýtali aký to bude mať vlastne význam. Jedni predsa „robia“ umenie a druhý priemyselné hnojivá. A medzi týmito činnosťami je už na prvý pohľad podstatný rozdiel. Pravdu však mali tí, ktorí v tejto dobrej myšlienke videli širšie súvislosti.

Uplynul ešte len rok a už máme na spoločnom konte dosť výsledkov. Členovia KDN sú častými hosťami nielen nášho podniku ale aj mesta. Nestretávame sa iba na premiérach, ale aj na predstaveniach u nás v Šali, o ktoré je vždy veľký záujem, pretože naši zamestnanci vidia dobré inscenácie s výbornými hereckými výkonmi, ako aj samotných hercov tak dôverne známych z obrazovky, filmov a z osobných stretnutí. Stretávali sme sa však aj pri iných príležitostiach: pri oslavách založenia nášho podniku, na 1. mája, na MDN, pri vyhodnotení sezóny KDN, atď.

Významná je pomoc členov KDN pri rozvíjaní kultúry v Šali. Pomáhajú nám pri výbere a naštudovaní (od inštruktáži až po scénografju) hier v našich ochotníckych súboroch, vypomôžu podľa potreby recitáciou, kultúrnym programom. Veľký význam pripisujeme aj diskusiám po jednotlivých predstaveniach, čo iba znásobuje priamy etický dosah na našich pracujúcich. Celou touto spoločnou činnosťou plníme vlastne aj tú druhú úlohu, ktorá je neoddeliteľná od výroby, t. j. výchovu všestranne vzdelaného človeka. A na druhej strane nie sú bez „zisku“ ani samotní umelci KDN, pretože poznávaním výrobného prostredia, spôsob práce, názory a postoje pracujúceho človeka, im pomáha hlbšie a plastickejšie stvárniť nášho súčasníka. Môžu ho však spoznať aj vo chvíľach oddychu, pretože naše rekreačné zariadenia sú im k dispozícii.

A tak po jednoročnej spolupráci môžeme konštatovať, že tá dobrá myšlienka priniesla obojstranný úžitok. Sme presvedčení, že v budúcich rokoch sa táto spolupráca bude ešte viac prehĺbovať v prospech plnenia úloh, ktoré majú, ako členovia KDN tak aj zamestnanci n. p. Duslo Šaľa a že po odložení „divadelných masiek“ a pracovných nástrojov sa budeme úprimne tešiť zo vzájomných stretnutí.

Ing. Štefan Š t a s t n ý
ek. nám. n. p. Duslo Šaľa

Program Krajského divadla v Nitre k tragédii Williama Shakespeara ROMEO A JÚLIA, č. 2 — 1979. Zodpovedný redaktor zasl. um. Viliam Polónyi. Program rediguje Ján Laca. Obálku navrhol Fr. Perger. Povoľené prípisom PK, číslo HS 10778/53. Vytlačili Nitrianske tlačiarne, n. p., Nitra.

Cena Kčs 2,—

